

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/aktualnosci/216237,Obchody-80-rocznicy-porwania-przywodcow-Polskiego-Panstwa-Podziemnego.html>
27.02.2026, 02:03

Obchody 80. rocznicy porwania przywódców Polskiego Państwa Podziemnego

27 marca 2025 roku w Pruszkowie odbyły się uroczystości upamiętniające przywódców polskiego podziemia. Instytut Pamięci Narodowej reprezentował dr Mateusz Szpytma, zastępca prezesa.

27.03.2025

Obchody rozpoczęła msza św. w intencji Ojczyzny w parafii św. Kazimierza w Pruszkowie. Następnie przedstawiciele IPN złożyli kwiaty i zapalili znicze pod Pomnikiem Szesnastu.

Na placu Jana Pawła II w Pruszkowie została

zaprezentowana [plenerowa wystawa poświęcona Stanisławowi Mierzwie, jednemu z Szesnastu](#).

- Do Stanisława Mierzwy przychodzili ludowcy z całego kraju, aby słuchać wskazówek oraz rozważać i planować, w jaki sposób można przywrócić Polsce niepodległość

- podkreślił zastępca prezesa IPN dr Mateusz Szpytma. Dodał, że m.in. Stanisław Mierzwa był drogowskazem w czasach PRL-u.

Ekspozycja ta, przygotowana przez Archiwum IPN w związku z przypadającymi w 2025 r. rocznicami urodzin i śmierci Stanisława Mierzwy oraz 80. rocznicą uprowadzenia szesnastu przedstawicieli Państwa Polskiego, przedstawia biografię społecznika, działacza ludowego, prawnika, najbliższego współpracownika Wincentego Witosa, członka Rady Jedności Narodowej, człowieka zawsze myślącego kategoriami dobra Polski. Wystawę będzie można oglądać do 27 kwietnia 2025 roku.

80 lat temu NKWD aresztowało przywódców Polskiego Państwa Podziemnego, których następnie wywieziono do Moskwy i osadzono w więzieniu na Łubiance.

27 marca 1945 r. w Pruszkowie stawili się zwabieni przez Sowietów trzej najważniejsi przedstawiciele Polskiego Państwa Podziemnego: Delegat Rządu na Kraj, a zarazem wicepremier tegoż Rządu, Jan Stanisław Jankowski, ostatni Dowódca Armii Krajowej gen. Leopold Okulicki oraz przewodniczący Rady Jedności Narodowej, Kazimierz Pużak.

Dzień później przybyli pozostali, m.in. zastępcy delegata w randze ministrów: Adam Bień, Antoni Pajdak i Stanisław Jasiukowicz. Ponadto aresztowano Kazimierza Bagińskiego, Aleksandra Zwierzyńskiego, Eugeniusza Czarnowskiego, Stanisława Mierzwę, Franciszka Urbańskiego, Józefa Chacińskiego, Kazimierza Kobylańskiego, Stanisława Michałowskiego, Zbigniewa Stypułkowskiego oraz tłumacza, urzędnika Delegatury Józefa Stemlera. Wszyscy trafili do moskiewskiego więzienia na Łubiance.

Aresztowani reprezentowali Delegaturę i Radę, ale też partie polityczne współtworzące Polskie

Państwo Podziemne: Stronnictwo Narodowe, Stronnictwo Pracy, Stronnictwo Ludowe, Polską Partię Socjalistyczną oraz Zjednoczenie Demokratyczne.

W Moskwie czekał na nich upokarzający proces (przeszedł do historii jako „proces szesnastu”) i dla większości kary więzienia za rzekomą „wywrotową robotę” przeciwko ZSRS.

Dwóch najważniejszych, Okulicki i Jankowski, a także Jasiukowicz z SN, nie wróciło już do kraju. Zmarli w więzieniach w niejasnych okolicznościach, prawdopodobnie zostali zamordowani.

[Poprzedni Strona](#)

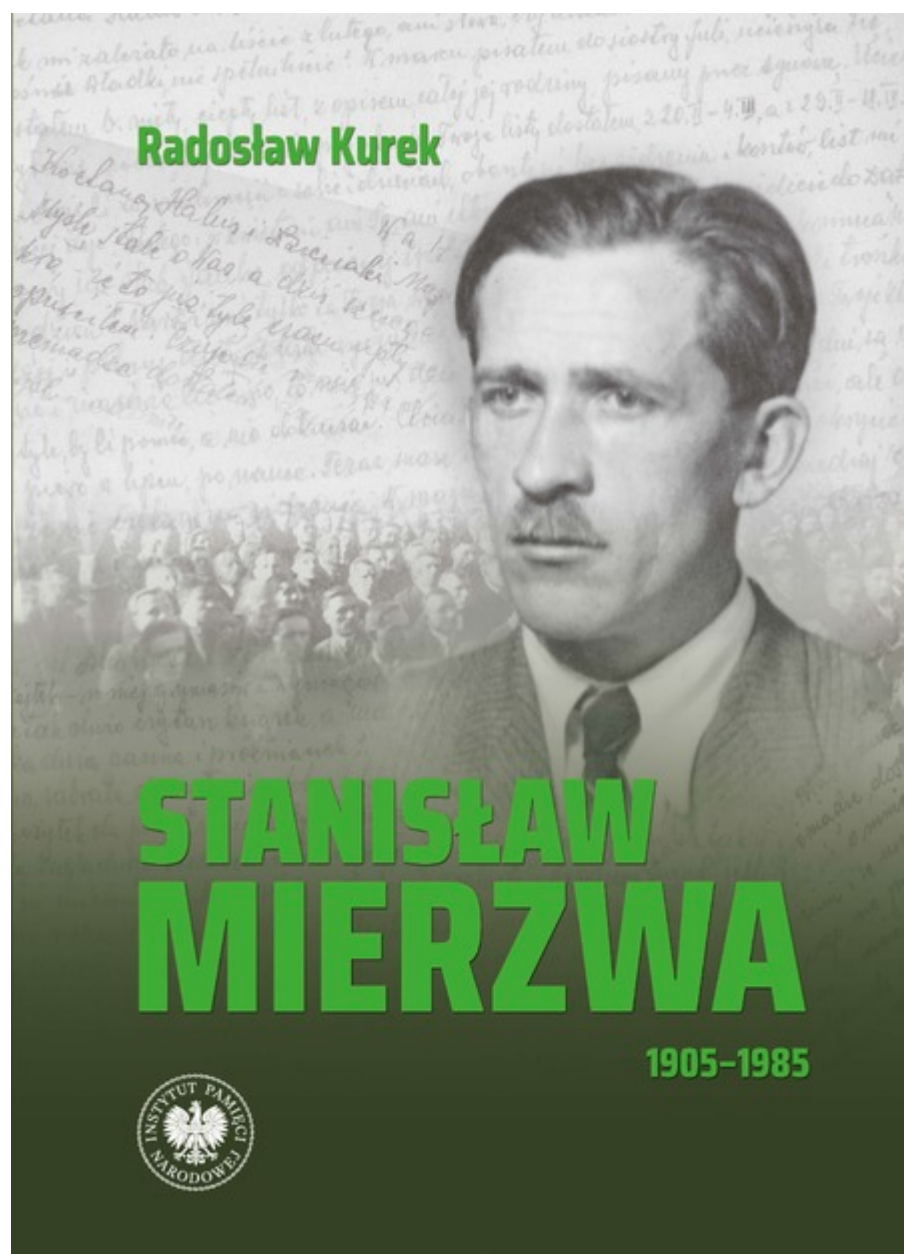
[Następny Strona](#)

Pruszków

Centrala

Uroczystości

Powiązane wiadomości

Stanisław Mierzwa 1905-1985

Stanisław Mierzwa 1905-1985. Ludowiec i działacz niepodległościowy